

Posudek disertační práce

Autorka práce: Mgr. Eva Steinbachová

Název práce: Chránová architektura jako kulturní ohnisko jihovýchodní Asie

Vypracováno: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, katedra kulturologie 2011.

Autorka disertační práce se soustředila na problematiku významů vyjadřujících ideové základy hinduistické a buddhistické kultury v podobě, v jaké se vyskytují v chránové architektuře jihovýchodní Asie. K účelu své analýzy zvolila území současné Jávy, Thajska, Bali a Kambodže, kde prostudovala architekturu významných chránových komplexů a na jejich poznání vybudovala svoji interpretaci, která je zajímavým přínosem ke studiu problematiky sakrální architektury ve smyslu hmotného prostředí odkazujícího na téma lidské religiozity a náboženského symbolického chování.

V úvodních kapitolách se autorka věnuje přehledu literatury a následně historické charakteristice vybraných regionů. Představuje jejich osídlení, tvorbu politicko-mocenských struktur, upozorňuje zejména na jednotlivce a dynastie, které měly vliv na výstavbu chránových komplexů. Již zde se ukazuje, že prostorové vymezení, které si autorka zvolila, je na doktorskou práci možná až příliš rozsáhlé. Přestože je velmi stručná, historická část tvoří třetinu práce a zbytečně limituje prostor pro samotný předmět studia. Vzhledem k tomu, že autorka neuvádí na počátku práce motivaci k volbě takto široké regionální platformy, u obhajoby by se k této otázce mohla vyjádřit. Přestože téma historie vybraných regionů je v rozsahu práce velmi obtížně zvládnutelné, podává autorka alespoň přehled vládnoucích dynastií a jednotlivců a zmiňuje se o základních rysech jejich působení. Kapitoly věnující se historii osídlení jsou srozumitelně a přehledně koncipovány, autorka zřídka zabíhá do zavádějících podrobností. Pouze lze poznamenat, že pokud autorka věnuje práci chránové architektuře, je zbytečné začínat historii osídlení od hominidů. Myslím, že jakoukoli souvislost s pozdější chránovou architekturou by bylo opravdu obtížné prokázat.

Ve druhé třetině publikace se autorka věnuje popisu jednotlivých chránových komplexů a na něj v závěrečných částech práce navazuje podrobnějším pohledem na problematiku významů. Je třeba vyjádřit obdiv k tomu, že se pokusila o interpretaci v uvedeném rozsahu. Samozřejmě že tematický, časový i prostorový rozptyl ji nutí ke zkratce. Text se často pohybuje na pomezí vědeckého pojednání a přehledové nebo populárně vědecké literatury. Původnímu záměru práce ale velmi dobře odpovídá například kapitola Buddhovy atributy. Totéž lze říci o podkapitolách Chránová architektura a její náboženský význam na straně 96 a 107. Bohužel komparativní hledisko, které je v cílech práce též zmiňováno, je uplatněno jen spoře.

Práce má dokumentační hodnotu. Některé atributy vědecké práce by ale mohly být zastoupeny ve větším rozsahu. V první řadě se mohla věnovat větší pozornost citacím a práci s literaturou. Práce je v tomto ohledu velmi úsporná. Místy autorka sklouzává do žánru

průvodce po chrámových stavbách, namísto toho, aby odkazovala na již uskutečněné popisy, šetření, zjištění. Výsledkem je, že práce je spíše orientována na popis než na problém. Často je spíše vyprávěním o stavbách, než zvažováním relevance popisů jednotlivých autorů, potvrzováním nebo vyvracením již publikovaných názorů. Text také díky tomu nemůže směřovat k žádnému rozuzlení. Po popisu posledního chrámu se vypravěč prostě odmlčí a popis je u konce. Příliš na tom nezmění ani závěr práce, který je skutečně jen stručnou sumarizací.

Přes uvedené nedostatky má ale práce svoji hodnotu. Autorka v ní ukazuje, že je dobrou pozorovatelkou, snaží se uplatnit hlediska různých společenských věd, zachytit rovinu obecnějších vztahů týkajících se náboženství, architektury a sociální organizace společnosti, jejíž představitelé se na sakrální stavbě podíleli.

Práci doporučuji k obhajobě.

PhDr. Zdeněk Uherek CSc.
oponent